

MARIBORSKI DELAVEC

Političen list.

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 5'50 mesečno.
četrtletno K 16'50.
Če si pride naročnik sam v upravništvo po list: Mesečno K 5'—, — Inzerati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik po 16. uri popoldne z datumom drugega dne.

Posamezna številka stane 30 vin.

Uredništvo in uprava:

Narodni dom (vhod iz Kopališke ulice)

Telefon št. 242.

D' Annunzio in Garibaldi.

Poročali smo, da je d' Annunzio s tisoč privrženci zavzel Reko. Nitti, ministrski predsednik, je, ko je slišal, udaril s pestjo po mizi ter zagrozil, da bo nastopil proti d' Annunziu. Clemenceau, Lloyd George in Wilson pa morda navzlic temu Nittijevemu nastopu niso prav pomirjeni, če vsaj nekoliko poznajo zgodovino. Vsaj se morajo spomniti, da ima italijanska zgodovina že drug slaven pohod tisoča Garibaldincev, ki je s tem končal, da sta se Sicilija in Spodnja Italija proti volji in grožnjam Evrope združili s savojskim kraljestvom.

Leta 1860 je bila v Italiji takozvana akcijska stranka, kakor je danes stranka nacionalistov. Nacionalisti so danes nezadovoljni z rešitvijo Jadranskega vprašanja po receptu pariške konference; leta 1860 je bila akcijska stranka nezadovoljna z mirom, sklenjenim v Villa franci, po katerem je

morala Avstrija po porazu pri Solferinu odstopiti Lombardijo Savojski. Akcijska stranka pa je bila s tem nezadovoljna. Zahtevala je Beneško, Srednjo Italijo, Spodnjo Italijo in Sicilijo. Stranka je prisilila Cavourja, da je nastopil v Toskani, Modeni in Parmi. Ko je bil uspeh gotov in so savojske čete zasedle te tri province, je Napoleon iztisnil zmagovitemu Piemontu Savojsko in Nizzo kot kompenzacijo.

Cavour je imel svoj državljanski uspeh, kakor imata tudi Nitti in Orlando svoje uspehe v Parizu. Toda akcijska stranka je mešala mreže savojskih diplomatov. Mesca maja 1860 se je vkrcal Garibaldi z 1000 rdečesrajčnikov v Genovi ter priplul 11. maja v siciliansko pristanišče Marsala. Cavour je bil ves zmešan in v smrtni zadregi. Za Garibaldijem je izdal tiralico ter poslal v Pariz, London in Dunaj slavnostno zagotovilo, da nima nobene zveze s sicilianskim podjetjem in da bo zasledoval Garibaldija. Danes za-

gotavlja Nitti pariško konferenco, da je pohod na Reko aventura nekaterih vročekrvnežev, ki jih bo dal aretirati.

Skrivoma pa je Cavour podpiral Garibaldijevo podjetje. Garibaldi je začetkoma avgusta že celo Sicilijo zavzel. 20. avgusta se je mogel že s Sicilije v Spodnjo Italijo prepeljati. Dne 7. septembra je že vkorakal v Neapol. Zdaj je bil za Cavourja čas, da je koval železo. Ker je bil Garibaldi republikanec, je Cavour Napoleona s tem strašil, da ga je skušal preslepiti, da bi popolna zmaga Garibaldijeva pomenjala zmago republikanske ideje v Italiji ter omajala evropske prestole. Poraz Garibaldija bi pa zopet ojačil stališče bourbonskega kralja Franca II. in s tem legitimistična načela, ki se jih Napoleon ni nič manj bal nego republike, ker ga njegova oba »brata«, Viljem pruski in Aleksander ruski, zaradi revolucionarnega postanka njegovega cesarstva nista smatrala za enakovrednega. Tako je Napoleon privolil,

Veliki mogul.

Angleški spisala A. K. Green.

(Dalje).

(48)

Zdaj nisem niti za hip dvomila, da so moji zaključki pravilni, kajti odkrila sem nekaj važnega, kar sem mu hotela torej zaupati.

Zato sem pričela govoriti, predno je mogel on zopet pričeti navajati svoje dvome, ter rekla z vso vnemo:

»Naj vam še nekaj zaupam, gospod Gryce. Strežnica, ki streže gospodični Grey, je v bolnišnici obiskovala isti tečaj kakor jaz. Zelo dobri prijateljici sva. Na njo sem se drznila obrniti glede ene točke. Gospod Gryce —, tu sem nehote tiše govorila — »v noči, ko se je vršil ples, je bilo poslano iz te bolniške sobe sporočilo, ki ga je bila v vsej naglici napisala gospodična Grey, dočim je bila strežnica v sosedni sobi. Sel je bil komorni sluga gospoda Greya, in njegov cilj hiša, v kateri se je nahajal njen oče kot ugleden gost. Ona trdi, da je bil zanj namenjen, toda jaz sem si dovolila meniti, da bo sluga stvar drugače pojasnil. Moja prijateljica ni videla, kaj je napisala bolnica. Trdi pa, da bi bilo, če je mogla bolnica napisati več nego dve besedi, pisanje le nečistljivo čakanje. Bila je namreč preslaba, da bi mogla držati svinčnik. Razentega so pa njene oči tako slabe, da ni mogla pri tem ničesar videti.«

Zdaj je bil pa gospod Gryce začuden.

Prvič med tem pogovorom me je pazno premotril.

»Policija je domnevala«, je rekel, »da je sporočilo napisala v temi razburjena oseba. Jaz sem se pridružil temu mnenju, toda ...«

Ničesar nisem rekla; nekončani stavek mi je povedal dovolj.

»Ali vam je povedala vaša prijateljica«, je vprašal detektiv nadalje, »da je pisala gospodična Grey s svinčnikom na majhen listič nečistnega papirja?«

»Da, gospod Gryce, svinčnik je ležal na nočni omarici; listič je bil iztrgan iz knjige, ležeče ravnotam. Lističa ni vtaknila v kuverto, marveč ga je dala odprtega slugi. Sluga je star mož, in je prišel v sobo, da sliši njena povelja.«

»To vse je videla strežnica? Ali ima še knjigo?«

»Ne, vzeli so jo drugi dan iz sobe, ko so jo pospravljali. Bila je brošura, kakor menim.«

Detektiv je nekaj časa pomišljeval, predno je zopet izpregovoril.

»Kako se imenuje strežnica?« je vprašal nadalje.

»Henrieta Pierson.«

»Ali ima iste dvome kakor vi?«

»Tega ne morem reči.«

»Ali ste jo večkrat obiskali?«

»Ne, samo zdaj prvič.«

»Ali je molčljiva?«

»Popolnoma. O tej zadevi bo popolnoma molčala, če je ne boste vi prisilili, da bo govorila.«

»In gospodična Grey?«

»Je še vedno bolna; preveč bolna, da bi se smela nadlegovati z vprašanji, posebno v tako delikatni zadevi. Vendar pa se boljše njeno stanje. Bojazen njenega očeta, ki jo je pri oni spomina vredni priliki izrazil, je bila slabo utemeljena, gospod Gryce.«

Počasi je zmajal gospod Gryce s svojo sivo glavo. Zdaj me ni več pogledal, čeprav sem stala pred njim, tresoč se pričakovanja. Ali se je morda v kakršnemkoli oziru pridružil mojemu naziranjju, ali je pa morda iskal najbolj priporočljivo pot, da se otrese mene in moje grozne teorije? Nisem mogla brati raz njegov obraz njegovega namena. Vsled tega sem postala zelo slaba in malodušna, ko se je kar naenkrat zopet obrnil proti meni ter pripomnil:

»Dekle, ki je bilo tako bolno, kakor je bila po vaši izjavi gospodična Grey, je morala namerjati nekaj zelo nujnega, če je skušala v tako težkih okoliščinah napisati sporočilo ter ga poslati na njegov cilj. Po vašem mnenju je nekako slutila namene svojega očeta in je hotela pred tem svariti gospo Fairbrother. Toda, ali uvidite, da je tako postopanje pri ljudeh iz krogov, iz kakršnih je ona, brezmiselno, da, izključeno? Mi si moramo drugače razlagati to navidezno tajinstveno obnašanje gospodične Grey. In jaz moram zločinca drugje iskati nego v osebi enega izmed najbolj znanih angleških državnikov.«

(Dalje prih)

da so prišle piemonteške čete od severa sem Garibaldi na pomoč. Bourbonška armada je morala kapitulirati in Piemont je postal gospodar cele Italije izvzemši cerkveno državo.

•Garibaldi je odkorakal v boj kot človek, ki ga oficialna politika ni priznavala, marveč preganjala. Toda v tem hipu je bila hitra združitev Italije njegovo delo. Danes grozi italijanska vlada d' Annunziu in njegovemu tisoču z vojaškim kazenskim zakonom. Italijanski nacionalisti pa ga bodo slavili kot pravega narodnega junaka. In morda se bo zgodilo kakor l. 1860. Niti jevo obnašanje je precej podobno Cavourjevemu.

Comte Begouen o Jugoslovanih pred 32 leti.

Ravnokar je izšla knjiga, katere naslov se glasi: Comte Begouen: Chez les Yugoslaves il y a trentedeux ans. Lettres au Journal des Débats 1887—1888. (Med Jugoslovani pred 32 leti. Pisma Journala des Débats 1887—1888.) Editions Bossard, 43, Rue Madame, Paris 1919.

Pisatelj je znani Comte Begouen, stari prijatelj Jugoslovanov, ki je s slavnim journalistom Gauvain v pariškem listu „Journal des Débats“ posebno med mirovno konferenco neumorno in pogumno zagovarjal pravice Jugoslovanov. V tej knjižici je pisatelj zbral pisma, ki jih je pred 32 leti s svojega potovanja po jugoslovanskem ozemlju pisal v domovino in ki jih je prijavil tedaj „Journal des Débats.“ Pisma so polna dragocenih zgodovinskih reminiscenc. Osební doživljaji naravnost proroškega značaja dajejo tem pismom baš v sedanjem času posebno mikavost.

Noben Jugoslovan ne bode brez ginjenosti čital teh pisem, v katerih Begouen direktno javnosti, ali svoji ljubljani mami, ali svojemu bratu hoče obrazložiti, kaj so Jugoslovani, kakšna je njih kultura, kakšno je njihovo politično stremljenje itd. Da bi mi bili imeli več takih mož kakor je Begouen, med Francozi, Angleži in Amerikanci, bi stala naša stvar povsem drugače posebno francoski, angleški in ameriški svet nas doslej ni prav nič poznal in to je bilo deloma pač naša lastna krivda.

Po svetu.

Slaba kupčija s kronami. Dalmatinski trgovec Bjelovučić je v Sarajevu prodajal srebrne krone po eno za pet papirnatih. Oblast je pravčasno izvedela za to kupčijo in zaplenila Bjelovučiću 20.000 srebrnih kron.

Dober lov obmejne policije. Policija v Koprivnici je te dni zasačila 65 tihotapcev in jim odvzela za 110.000 kron blaga. Razentega je prišla sedem tihotapcev, ki so se vračali z Ogrske in imeli s seboj 23.118 kron ne-žigosanih bankovcev.

Osemkratni morilec. Sodišče v Skoplju je obsodilo na smrt Petka Popovića, ki je ubil osem ljudi.

Eksplodizija v Zemunu. 13. septembra je na kolodvoru v Zemunu eksplodiral en vagon eksplozivnih snovi. Bile so tri velike razstrelitve, ki so se v Beogradu dobro slišale. Nekega izvoščka, ki je bil slučajno v bližini, je dvignilo v zrak, obenem pa tudi dve drugi osebi.

Begouen konstatira v teh pismih že pred 32 leti, da je Trst enklave v slovenskem ozemlju (stran 15) in da ga je prvi korak iz mesta prvi del v popolnoma slovenski miljeu (stran 9).

O Jugoslovanih navede dve simpatični potezi: njihovo izredno gostoljubnost (stran 25), s katero so ga naravnost obsuli v Ljubljani, Zagrebu in Djakovu in njihov goreče narodno čustovanje. Begouen, ki je poznal iz domovine samo državno misel, je šele med Jugoslovani razumel silno moč narodne ideje. Zelo prijetno je bil pisatelj iznenaden, da je našel v tistih časih med Jugoslovani globoko vkoreninjene simpatije do Francozov.

Z bistrim očesom spozna mladi Francoz že tedaj vso pogubonosno pogrešnost avstro-madžarske politike

Kako resnično nam zveni njegova sodba o Madžarih na strani 49: „Njihova politika se mi ne zdi dalekovidna, sila še nikdar ni ustvarila kaj trajnega“, posebno danes, ko se je ves inadžarski sistem zrušil v prah in pepel! Klasično so pa Hrvatje v Zagrebu izsilili svoja takratna čustva napram Madžarom v epopejne besede: „Bolje je umreti nego umirati“, stran 49.

Najdragocenejši so spomini na nepozabnega Strossmayerja, s katerim je pisatelj zelo zaupno občeval. Begouen ga slika kot klicarja in prvoboritelja jugoslovanske ideje! Kako proroško nam zvane sedaj besede velikega vladike, ki jih je govoril tedaj mlademu Francozu (stran 125): „Si morete li misliti, da je logično in vsled tega sklep Božje Previdnosti da naj bodo Slovenci, Hrvatje, Dalmatinci, Bosanci, Črnogorci itd. razdeljeni na različne države, ko so vendar istega slovanskega plemena! ... Dostj so napredovali, da lahko sami sebe vladajo! ... Jaz imam vero v bodočnost našega naroda in prišel bo dan, ko bodo padle one barijere, ki so jih ljudje umetno postavili, kajti dogodki, silnejši od teh ljudi, jih bodo podrli.“

O Strossmayerju pravi Begouen (str. 98): Dve veliki ideji ste ga vodili: „Moralni in intelektualni prepoved Jugoslovanov in združenje pravoslavne in katoliške cerkve. Njemu je bila pred očmi velika zgodovinska naloga Slovanstva, ki naj obstoja v tem, da zdravo Slovanstvo pretvori in presnovi celo zahodno Evropo, a to se mu je zdelo le mogoče, ako bo Slovanstvo zedinjeno in razkol odpravljen. Upal je, da se nekega dne njegov ideal uresniči in dejal je Begouenu: Takrat ne bom več med živimi, a imel bom tolažbo, da sem vsaj deloval za ta cilj.“

Verižna kupčija s tobakom. Čudne reči ve povedati »Agramer Tagblatt« o verižni kupčiji s tobakom med Slovenijo in Hrvaško. Predvsem pravi list, da je mogoče v Sloveniji v vsaki trafiki dobiti tobaka, kolikor ga kdo hoče. Naši žalostni tobakarji bodo nad to veselo vestjo debelo pogledali, ampak iz nadaljinega pa le sledi, da je Slovenija vsaj za gotove ljudi obljubljena dežela, kjer se kupuje tobak kar na klobuk, kakor v dobrih starih časih češplje. Tako-le pripoveduje: Ženske, ki se pečajo s tobačno kupčijo, se oblečejo v moško obleko in se odpravijo na Štajersko ali Kranjsko. Tam kupi vsaka po 30—40 zavojčkov tobaka, ki ga spravi v hlačnico spodnjih hlač ter se vrne z njim v Zagreb. Tu ga potem s primerno lepim dobičkom proda. To je zanimivo in bi bilo prav, da bi si to reč kak podjeten, za tobačni užitek opeharjeni tobakar pobliže ogledal in potem poročal trpečim sobratom, kako je mogoče v Sloveniji priti do tobačnih nebes, ki so verižnikom vedno odprta.

Opozarjamo vso jugoslovansko javnost na to knjižico in jo priporočamo, pisatelju pa bodimo hvaležni, da tako dosledno in vstrajno goji vezi med nami in Francozi. Pisatelj izpolnjuje važno misijo za nas med Francozi, ker jih seznanja z našimi zadevami, njegova beseda pa je tem vplivnejša, ker poteka iz osebnih izkušenj.

Političen pregled.

Položaj v Beogradu. Beograd, 16. septembra. Včeraj dopoldne je bil sprejet predsednik Narodnega predstavništva dr. Draže Pavlović pri prestolonasledniku, in je od njega prejel zaenkrat še neoficijalni mandat za sestavo novega kabineta. Namera dr. Pavlovića je, sestaviti koncentracijsko ministrstvo. V to svrhu se bo dr. Pavlović danes razgovarjal s predsedniki posameznih političnih skupin. Kakor znano, se je izrekla za koncentracijsko ministrstvo Demokratska zajednica, istotako tudi socijalni demokrati, odločno Črnogorci, nadalje Ribarčeva skupina in radikalni disidenti, baje tudi Jugoslovanski klub. Narodni klub ni izpremenil svojega že javljenega stališča, namreč da je proti koncentracijskemu kabinetu in za strankarski kabinet pod radikalcem Stojanom Protićem. Radikalci sami še vedno upajo, da upropastijo kombinacijo Pavlovićevo in da dosežejo, da spravijo v ospredje svojega Protića. V političnih krogih se danes tudi govori, da so radikalci poklicali Pašića iz Pariza in da je baje že na potu. Govori se tudi, da pride s Pašićem tudi Trumbić. Seveda je čisto izključeno, da bi prišel Pašić v poštev s sestavo kabineta. Ali more novi kabinet podpisati mirovno pogodbo z Avstrijo, ali ne, se bo v slučaju Pavlovićevega ministrstva odločilo na ta način, da stopi ministrstvo s tem vprašanjem pred Narodno predstavništvo in apelira na njegovo odločitev. Kakor se v političnih krogih za- trjuje, ni baš mnogo izgleda za to, da bi se Pavlovićeva misija posrečila, ker bi Narodni klub stavil zopet svoje stare pogoje, ki jih ni mogoče sprejeti. V slučaju koncentracijske vlade bi pripadlo bloku Demokratske zajednice in socijalnih demokratov 9 resorov, radikalcem 5, Narodnemu klubu 2 in Jugoslovanskemu klubu 1. V slučaju Pavlovićevega ministrstva je ministrstvo zunanjih zadev prevzel njegov ožji somišljenik Kosta Stojanović, član pariške delegacije, mož izredne inteligence in simpatičnega političnega mišljenja. Izgledi Pavlovićeve akcije so se v petek zvečer smatrali za ugodnejši, nego doslej.

Dnevne novice.

Kaj si domišljujejo v Avstriji. Včeraj smo pisali, kako zelo je padel kurz avstrijske krone v Curihi. K tej vesti prinaša »Wiener Sonn- und Montags-Zeitung« poročilo iz Curiha, ki pravi: V tukajšnjih finančnih krogih izvejo, da so v zadnjih tednih, posebno neposredno pred podpisom mirovne pogodbe v St. Germainu, od neke strani vrgli velike množine nemškoavstrijskih kron na trg, od strani, ki je notorično v zvezi z zastopniki narodnostnih držav bivše monarhije. Svoto, ki so jo samo v zadnjih dveh tednih vporabili v te svrhe, cenijo na okroglo 140 milijonov. Z zadevo se bavi švicarska vlada v veliki meri, ker so od izgube izvanredno prizadeti tudi interesi švicarskega kapitala. Kakor govore, bodo uvedli preiskavo manipulacij, da dobe eventuelno podlago za uradno postopanje. — Mi tega skoro ne verjamemo. Vemo pa le toliko, da se iz naše države prav pridno izvažajo zlato in srebro v okrepitev avstrijske valute.

Nemški časopisi za Jugoslavijo. Iz Beograda poročajo, da je časopisom iz Nemčije dovoljen uvoz ozirom vstop v Jugoslavijo. Naredba v tem zmislu izide te dni. Istotako izide kmalu naredba o uvozu nemškega časopisa iz Avstrije v našo državo.

Nemške intrige v Parizu. Radgono smo izgubili vsled laških in nemških intrig. Včerajšnji »Slovenec« ima dopis iz Pariza, v

katerem pravi, da je ententa napram Nemški Avstriji v radgonskem vprašanju popustila radi osebne občutljivosti dr. Rennerja. Ta je baje uveljavljal kot razlog, da se mora prisoditi Radgono "Nemški Avstriji, tudi to, da je Radgona njegov volilni okraj in z njo izgubi on svoj mandat. Ako je to res in »Slovenčevo« poročilo ni časniška raca, je mirovna konferenca grdo nasledla dr. Rennerjevi laži. Njegov volilni okraj namreč ni Radgona, ampak 42. volilni okraj na Nižjem Avstrijskem: Neunkirchen — Pitten — Puchberg — Gloggnitz.

Imenovanja na pošti. Poštni kontrolor Fran Čuš je premeščen iz Ljubljane 2 v Maribor 2. — Poštni oficijal Jernej Vidmar iz Badna pri Dunaju je nameščen pri poštnem uradu Maribor 2. — Poštna aspirantka Rikarda Grelman je imenovana za pošto odpravnico pri Sv. Barbari v Halozah.

Podpore za dijake višjih in srednjih kmetijskih šol. Iz študijskega fonda za kmetijsko šolstvo je oddati več podpor slušateljem višjih in srednjih kmetijskih šol v domovini in v inozemstvu (Dunaj, Praga, Klosterneuburg), ki jih žele v svrhu svojih študij. Podpore bodo podeljene v taki višini, da omogočijo študij tudi v inozemstvu. Nekolkovanim prošnjam je predložiti študijska spričevala, krstni in domovinski list ter uradno potrjen izkaz o premoženjskih razmerah, v katerem je posebej navesti, ali prosilec uživa že kako ustanovo. Na tozadevno že vložene prošnje se bo istotako oziralo. Prošnje je vložiti do 30. septembra t. l. in jih nasloviti na Slovensko kmetijsko družbo v Ljubljani.

Nov list. Državno oddeljenje za zaščito dece začne s 1. oktobrom t. l. izdajati službeni list za zaščito dece, ter strokovni list za razpravljanje vprašanj, ki se tičejo dece. Izdajatelj lista žele, da izčrpajo celi problem in vse njegove panoge posebej ter za dete, družbo od jutri, zainteresirajo vse kraljestvo, družbo od danes. V strokovnem delu se bodo objavljale bodisi razprave in obvestila načelnega značaja n. pr.: vrednost deteta; zaščita dece in rodbine; vsa načelna vprašanja vzgoje in pouka itd. bodisi strokovne razprave in članki v poedinah specialnih vprašanj tega problema n. pr. pravna zaščita deteta, pojedinne ustanove, razne šole, domača, inozemska in primerjevalna statistika, literatura (prigodne in instruktivne zadeve); poročila (državnih in privatnih ustanov) beležke iz naših in inozemskih listov, navodila, bibliografija, javna vprašanja itd. V službenem delu se bodo objavljala uradna oznanila, razpisi, adrese, oglasi (za deco in čuvarje) itd. ter listnica uredništva. Odpira se torej zelo široko, zanimivo in nad vse važno polje za delo vsem našim zdravnikom, pravnikom, pedagogom, literatom in sociologom, ki jim teče pero in jih ljubezen do dece ter pravi patriotizem navdušuje za delo, »kajti kdor hoče poboljšati človeštvo, se naj obrne do dece.« (Kant.)

Invalidi. Po razsulu Avstrije je morala samoumevno prevzeti skrb za invalide zadnje vojne nova država, to je Jugoslavija. Ker ni bilo drugih prostorov, je prejšnja vlada nastanila invalidnico v državni obrtni šoli, kjer je še sedaj. Na vsak način pa je treba, da se vse šole po tolikih letih vojne vendar že izroče svojemu namenu. Obrtno šolo je bilo torej treba že izprazniti s 1. avgusta t. l. To se pa še do danes ni moglo izvršiti, ker v celi Sloveniji ni najti prostorov, ki bi bili sedaj na razpolago, da se v njih nastani invalidnico z vsemi pododdelki, ki bi odgovarjala svojemu namenu. Kljub največjemu trudu od strani poverjenišva za socialno skrbstvo in komisije za preskrbo vračajočih se vojakov in vpošteva vse nasvete bodisi od strani časopisja, bodisi od strani občinstva, je bil ves ta trud zaman. Freostajalo ne bi toraj drugega, nego invalidnico na novo sezidati ali pa postaviti zanjo barake po najmodernejšem sistemu. Oboje je iz tehničnih in materijelnih ozirov za sedaj nemogoče. Zato je poverjenišvo za socialno skrbstvo ukrenilo, da se za prvo silo spravijo invalidi, ki so potrebni naknadnega zdravljenja, v Vojaški dom v Rogaske Slatine, tisti, ki čakajo na službe, pa se pošljejo deloma na Golnik pri Trzinu, deloma na Sangrad pri Cerkljah. (Golnik je kupila še

prejšnja Deželna komisija za preskrbo vračajočih se vojakov, da postavi tamkaj moderno zdravilišče za tuberkulozne. Sangrad pa je kupila sedanja komisija samo zato, da nastani vanj invalide.) Golnik je za sedaj za silo urejen za zdravljenje bolnih na dihalih, in se taki rekonvalescenti že nahajajo gori, jih je pa samo 12, tako, da je še vedno prostora za kakih 70 invalidov, ki ne potrebujejo zdravniške oskrbe. V Sangradu pa je prejšnja leta ljubljanska mestna občina pošiljala otroke čez počitnice. Oba kraja sta toraj taka, da bi se pač malokdo branil v njih prebivati, zlasti še, če bi ga to nič ne stalo. Popolnoma drugačnega mnenja pa so invalidi. Ne vsi, pač pa vsi delomrzniki in hujšaki. Tem nikakor ne zadostuje, da jih država brezplačno oskrbuje, temveč zahtevajo povrh še vse udobnosti, ki jih nudita mesto in masten zaslužek. V petek 12. t. m. je bila poslana večja partija na Golnik, vsa ta partija pa se je isti večer samovoljno vrnila v mesto in noče nikamor iz mesta, ker je bivanje tukaj v marsikakem oziru dobičkanosno in prijetno. Ker so zasiran oskrbe invalidov in ravnanja z njimi razširjene od hujšakov najnevarnejše vesti, je potreba, da se občinstvu pojasni, da poklicani organi invalidov nikakor ne morejo ugonočiti, temveč jim gredo na roke na vse načine, kolikor je le to mogoče v danih razmerah. Za sedaj ne kaže drugega, kakor porazdeliti invalide na gorinavedene kraje, v Ljubljani pa ostanejo samo tisti, ki že obiskujejo kakšno šolo ali tečaj, ali se redno uče obrti pri mojstrih. Ker nikakor ne gre da bi si ljudje, ki živijo javno oskrbo, ki obstoji iz dobrega stanovanja in izborne hrane, še mogoče izbirali kraj in način te oskrbe zahtevali morda še kakih udobnosti, ki si jih ne more privoščiti niti kak boljše plačani uradnik, naj se občinstvo nikar ne čudi in ne zgraža, ako bodo poklicani faktorji vedeli dati volji zakona in odredbam glede preskrbe invalidov potrebnega energičnega povdarka. Poverjenišvo za socialno skrbstvo.

Občni zbor društva »Dijaški dom v Mariboru« se vrši v sredo, dne 24. t. m. ob 18. uri zvečer v Narodnem domu. Za to, od sedaj naprej, zelo važno društvo je silno potrebno, da se zanimajo zanj vsi inteligentni, narodno zavedni sloji brez ozira na pogubno strankarstvo, ker ravno to društvo nam mora za bodočnost priskrbeti narodnega, inteligentnega in značajnega naraščaja s tem, da zbira po deželi in po mestih talentov ter jih vzgaja in vzreja v značajne može, stebre in voditelje naroda, če bo treba, tudi brezplačno. Odbor prosi vse narodnjake za mnogoštevilno udeležbo, ki naj bodo vsak pozamezno vestno pripravljeni na važne in težne nasvete in predloge. Zborovanje se vrši po sledečem vspevu: 1. poročila funkcionarjev; 2. nasveti in predlogi; 3. volitev novega odbora.

Prof. Družovičeva Pevska šola za otroke začne svojo drugo šolsko leto s 1. oktobrom. Šola ima namen, pripravljati naraščaj za godbeni pouk kakor tudi za zborovo petje. Vpisovanje vsak dan v stanovanju šolskega voditelja (Kaiserstraße 14. II. nadstropje) ter dne 1. oktobra od 15. do 16. ure v šoli (državno učiteljske). Prospekti v trgovini gospoda Vilko Weixla na Glavnem trgu.

Veliko poneverjenje. Dr. Ludovik Glušević, bivši tajnik v ministrstvu za zunanje zadeve, je bil v Parizu aretiran. Pred desetimi dnevi je pobegnil iz Beograda s 370.000 dinarji, ki jih je poneveril neki tvrdki.

Šport.

Revanša »Aero« — »Maribor« 3:2 (1:1). To ni bila športna zabava, igra. Bilo je suvanje, pretep za žogo, divji izraz igralne strasti v fizični obliki. Take divje, surove tekme športno igrališče na Tezni gotovo še ni videlo. Odsvetoval sem zadnjič letalcem njih surovo igro, a v nedeljskem klanju je bil dosežen rekord. Za to hipotezo pričajo številne rane in poškodbe. Eden boljših mariborčev je moral vsled take poškodbe zapustiti igrišče v prvi polovici. Na njegovo mesto je vstopil mož iz rezerve.

Levo krilo »Maribora« je močno pešalo. Edini nar. Ferk je s svojo tehniko — hladnokrven kakor vedno — vodil igro, a prišel zato večkrat v dotik z zemljo na neljub način. Fizično slabjši Škrbar si je priboril s svojim nastopom pohvalno priznanje mnogih gledalcev. V prvem polčasu so si bili moštvi precej enaki. Izid: 1:1. Upaj sem, da bo »Maribor« v drugem polčasu okrevati. Dolgo se je odlašalo z začetkom druge polovice. Manjkala je žoga. Večina gledalcev se je nevoljna razšla. Na vsak način je tako ravnanje neopravičljivo. Priprave na tekmo naj se vrše bolj vestno. Začelo se je šele z mrakom, in tedaj so imeli gledalci pred seboj igro, kakršne še niso videli. Pač je dosegel »Maribor« svoj drugi gol, a koj nato je odgovoril »Aero« z enakim vspehom. Pred koncem je dosegel »Aero« svoj tretji gol in si na ta način priboril zmago. Kotov je bilo na strani letalcev 7, na drugi samo 3. Proti koncu je bila igra radi teme že neznosna. Gledalci so kričali, zmešali igralcem še ostalo pamet. Sodniku je manjkaj energični nastop, ki je potreben, ako si hoče pridobiti nekaj ugleda. Njegovim ukazom se morata pokoriti moštvi obeh tekmujočih klubov. Gledalci naj se ne vtikajo v igralne razmere. S sodnikom pa se sploh nimajo prepirati. Rezultat tekme je bil 3:2 v prid letalcem. Imeli so par dobrih igralcev, predvsem braniteljev, ki pri prvi tekmi niso sodelovali. »Maribor« je igral deloma z rezervo. Zmaga letalcev je bazirala le na izrabljanju fizične premoči. Upam, da je bila igra te vrste prva in zadnja v Mariboru. — Z športnim pozdravom! S. L.

Zadnje vesti.

(Posebna telefonska in brzojavna poročila »Mariborskemu delavcu«).

Boljševiško gospodarstvo. — 30 milijard primanjklaja.

Berolin, 15. septembra. Kakor poročajo uradno iz Moskve, znašajo dohodki sovjetske vlade 20.849.627.888 rubljev, izdatki pa 50.702.627.808 rubljev.

Tržaški Lahi za Reko.

Reka, 16. septembra. Tržaški list »L' Era nuova« širi živahno propagando med Tržakami, da naj se v velikem številu udeleže akcije na Reki.

Italijani v Zadru posnemajo d'Annunzia.

Šplit, 15. septembra. Kakor javljajo iz Karlobaga, so v Zadru ponoči od petka na soboto, okoli 4. ure zjutraj, začeli v vseh cerkvah zvoniti zvonovi. Obenem so korakale po mestu vse vojaške godbe, pa tudi domača občinska godba, za katerimi so se v kratkem nabrali sprevali italijanašev, pobesnelih od navdušenja. Jugoslovani so se s strahom vpraševali, kaj more biti temu vzrok, toda šele zjutraj so izvedeli, odkod ta radost Italijanov. Vojaška oblast je namreč prejela vest, da je d'Annunzio dospel s svojimi prostovoljci na Reko, zasedel mesto ter zajel antantne posadke, na čelu enega izmed omenjenih ponočnih sprevalov je korakal admiral Millo v spremstvu župana Ziliotta in znanega Krekicha. Admiral Millo je imel govor, v katerem je dejal med drugim: »To je začetek naše nove zmage, ki se bo razširila tudi na vse ostalo zasedeno ozemlje.« Ko se je potem zdajilo, je bilo mesto že preplavljeno z oglasi, v katerih se pozivajo meščani letnika 1901, naj se takoj prijavijo v zadrsko prostovoljsko četo. Danes že patrolirajo po mestu oddelki teh prostovoljcev v civilni obleki in s puško na rami. Seveda so začeli tudi že napadati Jugoslovane. Govori se, da jim bo okupacijska oblast izročila mesto in okolico. Ako se to uresniči, bo življenje in imetje zadrskih Jugoslovancev kar najresnejše ogroženo. Jugoslovani zato nujno prosijo pomoči in zaščite.

MALA OZNANILA.

Hrana in stanovanje se odda. Breg strasse št. 26). št. 26 (prej Ufer- 3-2

8 mladih svinj radi pomanjkanja krme na prodaj. Mejna ulica (Grenz-gasse) št. 32. 2-2

Kupi se eden pokrit in dva štajerska voza, a reflektira se samo na lahke voze v dobrem stanju. Ponudbe naj se pošljejo na Wohlmüt, hotel »Meran« v Mariboru. 2-1

Mariborska svetlolikarna in apretacija zastorov

Vetrinjska ulica 28

Prvovrstni zavod za snaženje in likanje perila v 5-8 dneh.

Nizke cene, najboljša postrežba.

Kupujem 6-1

suhe gobe

in namizno ter kuhinjsko

sadje.

Ponudbe naj se pošiljajo na naslov:

Jos. Rohrmann, Ptuj.

Za uvoz in izvoz

prevzamem blago vseh vrst, kakor žito, moko, milo i. t. d. katero imam vedno v zalogi.

Cenj. tovarnam in podjetjem se priporočam kot tvrdka z la. referencami.

Import in Eksport

Ferdo Sert, Maribor

Koroška cesta 21.

Karel Kocijančič

kamnoseško podjetje

Maribor, Schillerjeva ul. 25

priporoča

svojo veliko zalogo nagrobnih spomenikov iz marmorja in granita.

Prevzame tudi vsa v to stroko spadajoča dela.

Rezan in okrogel les

tramove — drva — oglje — kupuje vsako množino

„DRAVA“, lesna trgovska in industrijska družba z o. z. MARIBOR.

Rogaška Slatina

Tempel vrelec.

Najboljša namizna voda, najbogatejša na ogljikovi kislini. Pospešuje prebavljanje in preosnavljanje.

Styria vrelec.

Zdravilna voda proti kroničnemu katarju želodca in čreves, najboljši pripomoček proti slabemu prebavljanju in teku, boleznim jeter in ledvic in sladkorni bolezni.

Donati vrelec.

Najmočnejši vrelec svoje vrste, posebno dobro sredstvo proti črevesnemu katarju, želodčnemu kamenu, sladkorni bolezni, debelosti, putiki, hemoroidom itd.

Rogaška Slatina

je najbolj priljubljena in se v obče največ zahteva. To pa radi tega, ker je izmed vseh *alkalično-solnih rudnisko-kislj* slatin najbogatejša na ogljikovi kislini. Ta slatina je najokusnejša krepčilna in oživljajoča pijača; obenem pa tudi najboljšo sredstvo s katerim se obvaruje v mrzlih krajih mrzlice.

Rogaška Slatina

je najboljše namizna in zdravilna mineralna voda, katere nima nikdar slabega okusa ali duha.

Agitirajte za naš list!

Potrebujem več

drvarjev in oglarjev.

Plača in hrana po dogovoru.

12-6

DRAGO KOBI, lesna trgovina, Maribor.

Mestna hranilnica ljubljanska

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3,

je imela koncem leta 1918 vlog K 80,000.000
in rezervnega zaklada 2,500.000

Sprejema vloge vsak delavnik.

Za varčevanje ima veljavne lične domače hranilnike.

Hranilnica je pupilarno varna.

Dovoljuje posojila na zemljišča in poslopja proti nizkemu obrestovanju in obligatornemu odplačevanju dolga.

V podpiranje trgovcev in obrtnikov ima ustanovljeno

Kreditno društvo.